

Demokrati móti rasismu

HÓAST nógv leikar á heima hjá okkum sjálvum og tørvur er á at brúka alla tøkka orku til at fáa vent gongdini í hesum landi, so eiga vit ongantíð at bara at líta at okkum sjálvum og okkara stöðu. Tað er eisini ein heimur uttan fyrri Føroyar. Og nógv staðni hava tey nógv stórra trupulleikar at dragast við enn vit. Tað er henda heim vit eisini eiga at geva gætur. Og ikki minst í dag og komandi dagarnar. Vit hugsa her søguliga valið í Suðrafrika.

Í dag og komandi tveir dagar sleppa allir flogvararnir í Suðrafrika á val fyrri fyrstu ferð í søguni. Henda rætt hava higar til bert tey hvítu høv. Tey svørtu, sum eru í stórum meiriluta í landinum, hava nú í mong ár stríðst fyrri at fáa henda rætt og nú hevur tað so eydnast teimum. Valrættur merkir í teirra eygum tað sama sum at fáa agnonngd til tey nátturliga demokratisku rættindini, sum einhvørt samfelag eigur at bjóða øllum sínum borgarum. Valrættur merkir fyrst og fremst ein endalig uppgætt við nógv hataða Apartheid-skipanina. Henda skipan hevur havt til endamálið at verja framhjárættindini hjá teimum mongu mókvegis teimum svørtu. Henda skipan hevur hildið tey svørtu kúgað og í fátækraðomi.

ÓLL mótsæða frá svartari síðu hevur verið niðurbard av teimum hvítu trygðardeildunum og lögregluni. Kortini skuldi tað vera júst henda áhaldandi mótsæða, sum fekk bilbukt við órættvísu apartheidskipanina. Saman við einum altyðða boykotti av hvíta minnilutastýrinum skuldi tað eydnast at tvinga og sannføra hvíta leiðararnar, at einasta framtíð hjá Suðrafrika í fríði er líkarættur fyrri allar borgarar uttan mun til húðalit. Men neyvan hevði hetta eydnast so skjótt og væl, um ikki Nelson Mandela varð leyslatin úr fangatippi og á diplomatiskan og fríðaligan hátt fór til verka.

Í dag siggja vit, hvussu nógv dialogurin hevur at siga fyrri mannarættindini og fríð. Utan dialogin millum teir báðar, de Clerk og Mandela hevði Suðrafrika í dag verið herjað av einum ræðuligum borgarakriggi. 27 ár í fongsli gjørdi ikki Mandela meira haturfullan. Tvørturímóti sannførdi tey hann um styrkina í dialoginum og tann vegin at seta sín krøv. Somu hugsan hevði hvíta leiðarin de Clerk og júst henda samfatan teirra - saman við altyðða trystinum - hevur gjørt tað gjørligt at halda fyrsta frælsa valið í landinum nakrantíð. Tað er tó greitt, at leiðin til demokrati og javnrættindi hevur kostað

nógv mannalív. Í dag kunnu vit siga, at stríðið hevur ikki verið til fánýtis.

ENN eru tó ikki allar súðir syftar. Og tað langt ífrá. Tey víðgongdu hvítu hava høtt við atsóknum og hava eisini longu gjørt álvara av hótanum sínum. Endamál teirra hevur verið og er at steðgar fríðargongdini og valinum. Men so væl hava de Clerk og Mandela dugað virkað, at sjálvt um hesar mongu hótanir og atsóknirnar hava kunnað sett forðingar í vegin.

EIN kann nú bara vóna, at valið fer at ganga sum ætlað. Men ein torir ikki at hugsa um, hvat hesir fanatisku høgrevendu hvítu kunnu finna upp á, nú teir siggja, at teirra spæl er við at vera spilt. Tað ringasta, sum kann henda fyrri landið og fólk, er um hesi víðgongdu í desperation gera av við antin Mandela ella de Clerk. Tað vil vera tann ringasta ólukkan av øllum. Ein kúla fyrri pannuna á Mandela merkir borgarakriggi og blóðbað uttan íhald. Hon fer at raka so meint, at avleiðingarnar fara at merkjast um alt Afrika og eisini nema við okkum so ella so. Tað verður ein ræðudagur fyrri demokrati og mannarættindi. Vit biðja til, at hetta má ikki henda.

EISINI føroyingar eiga at geva sær far um, hvat hendir í Suðrafrika í hesum døgum. Vit eiga at vísa fólkunum har samhuga og vóna, at tað fer at eydnast at fara frá eini lógasettari rasistiskari stýrisskipan til demokrati. Rasisma er av tí ónda, og netup við at fylgja við støðuni í Suðrafrika, kunnu eisini vit føroyingar fáa eina fatan av, hvussu rasisma virkar í gerandisdegnum - og hvussu nógv órættvísi hon elvir til. Í dag er henda ómenniskjansliga skipanin við at fara í søguna, tó at fólk í Suðrafrika helst í mong ár aftrat koma at liva við avleiðingunum av hesi skipan. Vit seta nú vón okkara til, at teir báðir Mandela og de Clerk megna at gjøgnumføra valið, og at tað vera teir báðir, sum komandi árin koma at mynda nýggja stýrið í landinum. Teir hava betur enn nakar annar víst, at tað ber til at røkka á mál við dialogi heldur enn við vápnum.

SOSIALURIN

Hevur bara Óli rætt í Føroyum?

Tað er okkurt, sum bendir á at frágreiðing mín til landsstevnu hjá javnaðarflokknum hevur lopið øði í Óla Jacobsen. Orsøkin sigst sambært Óla at vera, at eg havi funnist at stýrinum fyrri ALS, í hesi ikki hava brúkt møguleikan til aktivering, sum er heimilað í grein 12a í lógini.

Hon er soljóðandi:
»Paragr. 12a. Arbeidsleys kanna í styttri tíðarskeið við loyvi frá stýrinum fyrri arbeidsleysisstryggingina og arbeidsleisingina taka upp arbeiddi ella útbúgvingarskeið og fáa arbeidsleysisstíðul.

Stk. 2. Stýrið fyrri arbeidsleysisstryggingina og arbeidsleisingina asetur nærri reglur um longdina á tíðarskeiðnum, slag av arbeiddi ella útbúgvingarskeiðum og treytir annars.

Tað stendur rimmarfasi, at útgjaldið frá ALS í fjør til tey arbeidsleysis var uml. 250 mió. kr. Men allur hesin peningur er farn passivur yvir diskun hjá ALS, og innanfyrir hevur m.a. Óli staðið. Burtursæð frá lönarskoyri í teimum fórum, so hevur tann víða heimildin í lógini ikki verið brúkt. Tað kann so ikki skyldast, at eingir

Óli Jacobsen

penngar hava verið. Men Guð hjálpi mær, so gevur Óli landsstýrinum skyldina fyrri, at stýrið fyrri ALS einki hevur gjørt fyrri at geva teimum arbeidsleysis arbeidsstíðul. Mær tykir, sum hetta er hansara standardsva til allar verðsins trupulleikar. Orsøkin er landsstýrið. Minni ikki so heilt lítið um svarini frá Kirsten Jacobsen.

Nei, Óli. Tað stóð og stendur framvegis stýrinum frin at stuðla projekturnum o.ø. við t.d. lönarskoyri. Neyvan kann tað vera, tí hugskotið mangla. Men tað hevði kanska ikki tænt tínum heilaga máli, sum er at sverta landsstýrið til, har høvdið býst. Tað kundi tú biðja við til valstríðið byrjar, ella er tað politikkur, tú longu eri

farin undir at reka.

Nei, Óli. Tú er tann, sum hevur misskilt tína uppgávu í ALS. Stuðulin úr ALS kann veitast uttan mun til, hvat landsstýrið ger.

Hevur so landsstýrið einki gjørt?

Tá ið tú nevnið figgjarglógina 1994, so kundi tú verið sakligur og tíkið alt við. Tá ið tú ikki ger tað, so lat meg: Men sum eg skilji tína essing hesum víðvákjandi, er tað meira tí, at tú ikki sjálvur sleppur at umsita partar av hesum. Men hetta kann neyvan sameinast við okkara stýrisskipan, sum tú til aðrar tíðir steyrnir lögmann og onnur fyrri ikki at virða.

Men tað er kanska eisini í dag relevant at nevna, at tá ið tosað verður um spiltar politikarar í 80'unum, so høvdu vit kanska eisini fakfelagsformenn, sum eisini vórðu spiltir, tí hesir stórt sæð fingur tað, teir peikaðu á bæði so og so.

Men Óli, tann tíðin er farin, og stendur tað til mín og aðrar ódugnakroppar, sum tú nevnið okkum, so kemur hon ikki aftur við okkara vilja.

Joannes Eldesgaard,
landsstýrismaður

Beinleiðis stuðul til føroyska vinnulívið á figgjarglógini 1994

§ 16.	
Iløgustuðul	45.000.000
Varðveiting av fjølbroyttum flota	5.600.000
Praktiskar fiskiroyndir	8.000.000
Alivinnan	15.000.000

Tilsamans 73.600.000

§ 17.	
Landbúnaðarstudningur	18.480.000

§ 18.	
Kolagrevstur	300.000
Ídnaðarfræmjandi endamál	1.500.000
Skipabygging	5.000.000
Útjavning tollverja	20.000.000
Tiltøk fyrri ung	10.000.000
Vinnufremjandi veðhald	25.000.000

Tilsamans 61.800.000

§ 19.	
Inntøktutrygd fiskimanna	87.000.000
Trygdargr.	470.000

Tilsamans 87.470.000

Heild 241.350.000

Viðlíkahald av landsins ognum	74.400.000
fløgur	123.950.000

Tilsamans 198.350.000

T.v.s. at beinleiðis stuðul til vinnulívið og jättanirnar til viðlíkahald og fløgur eru: kr. 439.700.000.

Hetta eru 16,9% av inntøkum á figgjarglógini svarandi til settu hvørja krónu.

So at siga, at landsstýrið ikki hevur roymt at skapt ávisar fortreytir úr púrasa burturvið.

Men sannleikin er tíverri, at ov fá eru til at gera brúk av fortreytum.

ÍTRÓTTARHÖLLIN Á HÁLSI

Nú vetrarítróttargreinirnar eru givnar, er aftur møguleiki hjá fyrtøkum og einstaklingum at leiga tímar til bólt-spæl.

ÍTRÓTTARHÖLLIN Á HÁLSI
Tlf. 11475